

PARK ALANLARINDA KULLANICI MEMNUNİYETİ AÇISINDAN BAKIMIN ÖNEMİ

Gökçen Firdevs YÜCEL, PhD, Peyzaj Yüksek Mimarı

Ataköy 5. Kısım E21/C Blok Daire: 57 34158 Ataköy/İstanbul
gokcenfyucel@gmail.com

ÖZET

Park alanları için bakım sorumlulukları bitki ve çim bakımını (çimlerin kesilmesi, gübrenmesi vs.), ağaç ve çalıların budanmasını, çöp kontrolünü, park yolları, çöp kutuları, oturma yerleri, aydınlatma elemanları gibi park mobilyalarının ve çocuk oyun alanlarının bakımlarını içerir. Parkların bakımlarının yetersiz olması, yetersiz bütçeden veya uygun bir yönetim veya bakım programının olmamasından ileri gelebilir. Parkların bakımlarının daha etkin ve verimli bir şekilde yapılabilmesi için öncelikle bir bakım programının hazırlanması gereklidir. Park bakım programları; park yönetimi, organizasyon, bakım sorumlulukları, işçi gereksinimleri ve standartlar, bütçe, açık alanların bakım planları, bakım tavsiyeleri, 5 yıllık uygulama planlarının oluşturulması gibi konuları içermelidir. Bu çalışmada park alanlarının bakım konusu; örnek alanlar olarak seçilen İstanbul' un üç ayrı bölgesindeki Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda her bir örnek alanı 200 anket yapılarak, kullanıcılarla yapılan anketlerle irdelenmiştir. Park kullanıcıları ile yapılan anket sonuçlarının analizi SPSS paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Anket sonuçlarına göre park alanlarının bakımının kullanıcıların park alanlarıyla ilgili memnuniyet düzeylerini etkilediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Park alanı, bakım, kullanıcı, algılama, memnuniyet düzeyi.

ABSTRACT

IMPORTANCE OF MAINTENANCE IN THE PARKS ACCORDING TO USERS SATISFACTION

Maintenance responsibilities of parks include horticultural and turf maintenance (such as mowing, fertilizing), tree and shrub pruning, litter control, and maintenance of park roads, park furniture such as bins, seats, lighting fixtures and children playgrounds. The lack of maintenance can come from lack of budget or inconvenient management and maintenance program. Park Maintenance Program should be done for effective park maintenance. A Park Maintenance Program should consist of park management, organization, maintenance responsibilities, labor requirements and standards, budget, maintenance plans of open areas, maintenance tips, a five-year implementation plan. Maintenance of park areas issues were analyzed through the surveys applied on the users of Maçka Park, Ulus Park and Zeytinburnu Park, which have been selected as the sample areas in three different regions of Istanbul. In each sample 200 surveys were carried out, which equals to 600 in sum. The collected data were analysed through SPSS (PC), a statistical analysis program and the Chi Square test was carried out to find significant differences. The findings of the study reveal that maintenance of park areas affected the user satisfaction level with the park.

Keywords: Park area, maintenance, user, perception, satisfaction level.

1. GİRİŞ

Park bakım aktiviteleri genellikle; park yapı ve ekipmanlarının tamiri veya yenilenmesi, çöplerin uzaklaştırılması, ağaç ve çalılarının budanması, çimlerin biçilmesi gibi peyzaj aktivitelerini içerir.

Parkların bakımlarının yetersiz olması, yetersiz bütçeden veya uygun bir yönetim veya bakım programının olmayışından ileri gelebilir. Parkların bakımlarının daha etkin ve verimli bir şekilde yapılabilmesi için öncelikle bir bakım programının hazırlanması gereklidir.

Park bakım programları; park yönetimi, organizasyon, bakım önerileri, işçi gereksinimleri ve standartlar, bütçe, açık alanların bakım planları, bakım tavsiyeleri, 5 yıllık uygulama planlarının oluşturulması gibi konuları içermelidir [1].

Resim 1. Park içerisinde yer alan çeşmenin bakım programı hakkında bilgi veren tabela, Hyde Park, Londra, İngiltere.

2. PARK ALANLARI İLE İLGİLİ BAKIM ESASLARI

Herhangi bir park için hazırlanacak park bakım programı içerisindeki bakım önerileri aşağıdaki konuları içermelidir:

- Genel bakım önerileri,
- Bakım görevlilerinin, çöpleri toplamak, yabancı otlarla mücadele etmek, çim biçmek gibi bakım konularında eğitilmesi,

Resim 2. Yaprak temizliği yapan bakım görevlileri, Maçka Parkı, İstanbul

Çöp kontrolü: Park içerisinde kullanılacak çöp kutularının sayısı; alanı kullanan kişi sayısına, biriken çöp miktarına, alanın bakım durumuna göre değişecektir. Normal olarak 30m aralıklarla yerleştirilirler. Yoğun kullanımların olduğu alanlarda bu mesafe daha da azalabilir [2]. Çöpler minimum haftada 2 veya 3 kere toplanmalıdır. Sıcak mevsimler boyunca yoğun kullanımlı zamanlarda çöplerin günlük olarak toplanması gerekebilir.

Resim 3. Köpek pislikleri için tasarlanmış bir çöp kutusu örneği [3]

Tuvaletler: Haftada en az 5 kere temizlenmeleri gerekir.

- Budama standartları,
- Çim bakım programı- sulama, havalandırma vs.,
- Kimyasal çalışmalar- ilaçlama, gübreleme,
- Çalışma düzeni sistemi,
- Öneri bitki listeleri- yenileme-yer değiştirmeler, toprak hazırlaması, dikim teknikleri,
- Aydınlatma planı,
- Kırılan ve bozulan lambaların hızlı bir şekilde değiştirilmesi,
- Sulama planı,
- Bozulan oyun ekipmanlarının yerine yenilerinin konulması ve rutin güvenlik kontrolleri [1].

Resim 4. Ağaç budaması çalışmasından bir görünüm, Retiro Parkı, Madrid, İspanya.

Parkın tasarımı park içerisinde olabilecek bakım gereksinimlerini hesaba katmalıdır. Örneğin parkta çiçek yastıkları olacak ise, bu yastıkların bakımı için yeterli para ve zamanın ayrılacağı göz önünde tutulmalıdır.

Park personelinin varlığı:

Parkta görünür bir park personeli olmalı, park personeli üniformaları ile kolayca tanımlanabilmelidir. İngiltere' de Sheffield Üniversitesi tarafından yapılan bir çalışmanın sonuçlarına göre, park personelinin ve bakımının yetersizliğinin park kullanıcılarının parka olan ilgilerini azaltan başlıca nedenler olduğu görülmüştür [4].

2.1. Yeşil Alanların Bakımı

Yeşil alan bakım çalışmalarını çim alanlarının bakımı ve park içerisinde yer alan tüm bitkilerin bakımı başlıkları altında inceleyebiliriz (Tablo1).

Tablo 1. Yeşil alanların bakım programı [5, s.130]

Ay	Hafta	AĞAÇLAR			ÇALILAR			ÇİM	
		Gübreleme	Budama	Sulama	Gübreleme/ Yabani ot temizleme	Budama	Sulama	Gübreleme/ Yabani ot temizleme	Kesme
Ocak									
Şubat									
Mart	1								
	2	√	√		√	√	√		
	3								
	4								
Nisan	1								
	2				√		√	√	
	3								
	4								
Mayıs	1							√	
	2				√			√	
	3							√	
	4							√	
Haziran	1					√		√	√
	2		√		√		√	√	√
	3						√	√	√
	4						√	√	√
Temmuz	1					√		√	√
	2				√		√	√	√
	3						√	√	√
	4						√	√	√
Ağustos	1						√	√	√
	2				√		√	√	√
	3						√	√	√
	4						√	√	√
Eylül	1						√	√	√
	2		√		√		√	√	√
	3						√	√	√
	4					√		√	√
Ekim	1				√			√	
	2								
	3								
	4								
Kasım									
Aralık									

2.1.1. Çim alanların bakımı

Çim alanlarındaki bakım çalışmalarını; çim biçimi, çimin sulanması, çim alanlarda yabancı ot temizliğinin yapılması, çim alanlarının havalandırılması ve çim bakımı için gerekli kimyasal çalışmalar başlıkları altında inceleyebiliriz.

2.1.1.1. Çim biçimi

Spor sahaları ve oyun alanlarındaki çimler her beş günde bir kesilmelidir. Çimin zarar gördüğü yerlere tohumla çim ekilmelidir. Az

kullanımlı alanları ise her on günde bir biçmek yeterli olacaktır.

Resim 5. Desenli çim biçimi örneği

2.1.1.2. Sulama

Çim alanlar ilk biçime kadar günde bir kez, sonra iki günde bir kez, ağaçlar, çalılar ve güller, can suyundan sonra üç günde bir, perennial ve mevsimlikler, can suyundan sonra günde bir kez damlama ya da sisleme yöntemiyle ve günün serin saatlerinde sulanmalıdır.

Genel bir kural olarak, çim alanlarda toprak yüzeyinden itibaren, üst toprak 30mm derinliğine kadar nemini kaybettiğinde sulama yapılmalı, sık sık fakat sığ, yani yüzeysel sulamadan kaçınılmalıdır. Sulama hangi yöntemle yapılırsa yapılsın su, sulanan bitkinin kök bölgesini tam derinliğine doyuncaya kadar devam edilmelidir. Bu derinlik çim alanlarda en az 10cm, otsu bitkilerde 25cm, çalılarda 40cm, ağaçlarda 75cm' dir.

Yabani otlara, hastalık ve böceklerle karşı ilaç püskürtmesini izleyen iki gün içinde sulama yapılmamalıdır.

2.1.1.3. Çim alanlarda yabancı ot temizliği

Çim alanlarda; çimle birlikte çıkan, büyüme ve gelişmesi çime göre farklı olan çimlerin büyüme ve gelişmesini engelleyen ve görünüm olarak da göze hoş gelmeyen her

türlü otsu bitkinin kökleriyle sökülerek alandan uzaklaştırılması gerekir. Çim alanlarının ilk tesisini takiben mekanik mücadele ve kimyasal mücadele (ilaçlama yöntemi) yılda en fazla dört kez yapılmalıdır.

İlaçlama yöntemiyle yapılan yabancı ot mücadelesi ise yeşil alanlarda yılda iki kez geçmeyecek şekilde ilgili uzmanlar tarafından Mart – Kasım ayları arasında yapılmalıdır.

2.1.1.4. Çim alanların havalandırılması

Çim alanlarının havalandırılması; sıkışmış olan toprakta azalan mikroorganizma faaliyetlerinin artırılması, su ve gübrenin kayba uğramadan toprağa işleyebilmesi, sıkışma nedeniyle hava alma oranı düşmüş köklerin gerekli havalandırılması için özel havalandırma aletleri ile yapılır. Havalandırma işlemi 1 cm çapında 20 cm derinliğe kadar delebilen makineler aracılığıyla yapılır. Havalandırma delikleri 20 cm aralıkla m²'ye 25 adet olarak yılda iki kez (Nisan – Eylül) ayları arasında yapılır.

2.1.1.5. Kimyasal çalışmalar

Spor sahaları ve oyun alanları: Çim yüzeyinin %5' inde görünür bir yabancı ot problemi var ise kimyasal ilaçlar kullanılabilir.

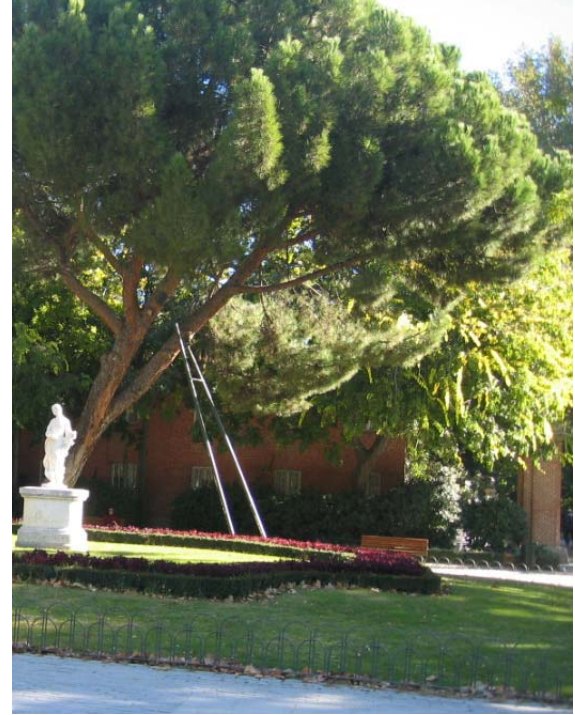
Az kullanımlı alanlar: Küçük alanların %50' sinin zarar gördüğü veya genel çim kalitesinin %15 veya daha fazlasının bozulduğu alanlarda kimyasal ilaçlar kullanılabilir.

Gübreleme: Çim alanlar ikinci biçimden sonra, Nisan ayı sonu ya da Mayıs ayı başında, kimyasal gübreler veya özel kompoze gübrelerle gübrelenmelidir.

2.1.2. Bitkilerin bakımı

2.1.2.1. Ağaçların bakımı

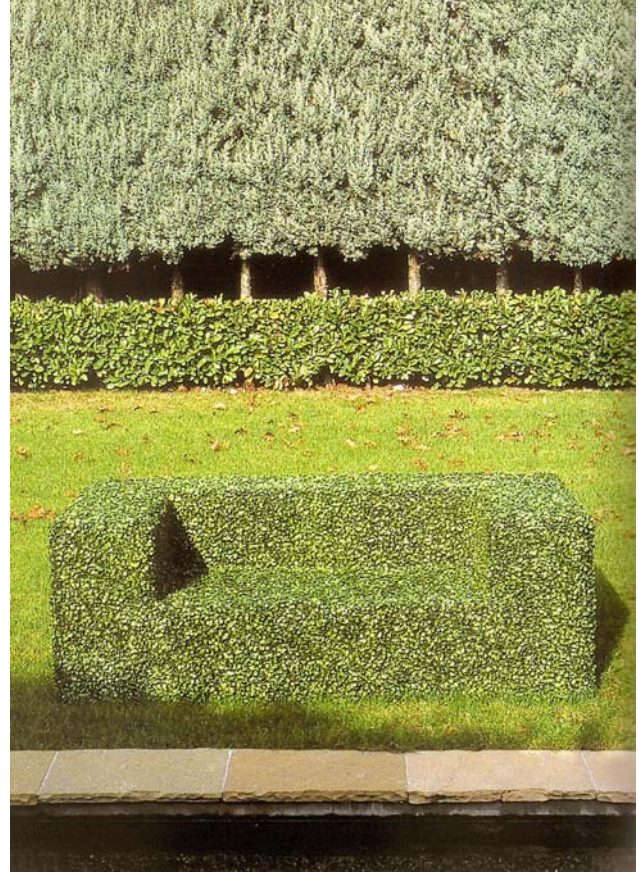
Ağaçların düzenli olarak sulanmasının yanısıra; üç haftada bir sulama çanakları düzeltilmeli, yabancı otlar kökünden sökülüp uzaklaştırılmalıdır. Bakım budamaları ile mevcut büyük ağaçlarda kurumuş dalların kesimi dışında budama yapılmamalıdır. İbrelili ağaçlarda alt dallar kesinlikle kesilmemelidir.

Resim 6. Ağacın dalının kırılmasını önlemek amacıyla çelik hereklerin kullanımı, Retiro Parkı, Madrid, İspanya.

Resim 7. Palmiye ağaçlarının kış soğuklarından etkilenmemeleri için gövdelerinin korunması çalışması

Resim 8. Çalılarının budanmasıyla oluşturulmuş bir bank örneği, Casa-Natura Bahçesi, İtalya [6]

2.1.2.2. Çalılarının bakımı

Çalılarının düzenli olarak sulanmasının yanısıra; üç haftada bir sulama çanakları düzenlenmeli, çalı yatakları çapalanmalı, yabancı otlar kökünden sökülüp uzaklaştırılmalıdır. Çalılar dipten dallanmış, doğal şekillerini almaya teşvik edilecek yönde, her cins ve tür için doğru olan mevsimde budanmalıdır.

Çiçek tomurcukları önceki yıl oluşup, sonraki ilkbaharda erken çiçek açan, yapraklı ağaçcık ve çalılar (Forstya, Spirea, Deutzia, Weigela, Amelanchier, Berberis, Rhododendron, Cotoneaster, Lonicera sp, Chanomeles, Kerria, Syringa, Viburnum, Ribes Sanguineum vb.) çiçekleri hemen geçtikten sonra, sürgün gelişimini sağlamak üzere ilkbaharda budanmalıdır.

2.1.2.3. Çitlerin bakımı

Çitler düzenli olarak sulanmalarının yanısıra; üç haftada bir hendeklerin kaymak tutuş yüzleri çapalanmalı, yabancı otlar kökünden sökülüp uzaklaştırılmalı, gerekiyorsa çitin istenen şekil alması için hafif budama yada traşlama yapılmalıdır. Herdemyeşil bitkilerle çit tesis edildiğinde, dikilen bitkiler istenen boya ulaşmadıkça tepe sürgünleri kesilmemelidir.

Resim 9. Düzenli olarak budama gerektiren çit örneği, Qijang Park, Zhongshan, Çin [7]

2.1.2.4. Otsu bitki parterlerinin bakımı

Çiçekler için dikilmiş yıllık yada çok yıllık otsu bitki parterleri düzenli sulanmalıdır. Toprağın yüzü kaymak tuttukça çapalanmalı, yabancı otlar kökten sökülmelidir. Parterlere yıl içinde $20m^2/1m^3$ hesabıyla tam yanmış ahır gübresi verilmelidir. Çiçek parterleri yabancı otlardan arındırılmış, temiz, sağlıklı ve bakımlı tutulmalıdır [8].

Resim 10. Çiçek yastıkları, Zhongshan Sunwen Parkı, Zhongshan, Çin [7]

2.1.2.5. Güllerin bakımı

Genel bakım konuları uygulanmalıdır. Ancak; yılda bir defa tam yanmış ahır gübresi verilmelidir. Güllerin budanma şekli, türüne ve çeşidine göre değişecektir. Çalı formu sarmaşık güllerin, sadece odunlaşmış yaşlı dallarıyla varsa kurumuş dal ve sürgünleri dipten, dondan zarar görmüş kısımlar, canlı noktadan kesilmelidir [8].

2.2. Park Alanları İçerisindeki Yolların Bakımı

Yol bakım çalışmaları, yolların kullanımı, mevkisi ve tasarımına bağlı olarak değişecektir. Bakım çalışmalarının belirli bir programa göre yapılması ve yapılan işlerin kaydedilmesi önemlidir [9].

Yol kullanıcılarının güvenliği: Yol yüzeyleri, trabzanların durumu, köprüler, uygun ve yeterli işaretleme, çöplerin uzaklaştırılması yolların güvenliği ile ilgili önemli konulardır.

Yolların temizlenmesi: Yolların temizlenmesi; yolların bakımları ve yol kullanıcılarının güvenliğinin sağlanması için önemlidir. Yolların temizlenme tipi, yolun tasarımına ve mevkisine bağlı olarak değişecektir. Yolların temizlenmesinde temizleme makinaları, süpürgeler kullanılabilir veya ulaşılamayan yerlerde elle temizleme yapılabilir.

Çöplerin uzaklaştırılması: Yol yüzeylerinden çöplerin uzaklaştırılması hem güvenlik hem de estetik görünüm açısından önemlidir. Yol yüzeyindeki çöplerin uzaklaştırılmasının yanısıra çöp kutularının boşaltılması da gerekir.

Ağaç ve çalıların budanması: Gereken yerlerde yol yüzeyine sarkan veya müdahale eden bitkiler budanmalıdır. Özellikle yol kenarlarındaki yoğun bitkilendirmeler sorun yaratabilirler. Yol kenarlarındaki boylu çalılar, saklanmak için yerler oluşturarak potansiyel suç alanları oluşturabilirler. Bu nedenle, görünürlük ve açıklık hislerinin sağlanması için yaya yolunun her iki tarafındaki 2-3m mesafedeki çim alanlar ve bitkiler, bakımlı ve biçilmiş olmalıdırlar [10].

Resim 11. Central Park, New York, USA. Park alanındaki yollar boyunca yer alan alçak çalılar ve ağaçlar parkın görünümünü engellemekte, parkın çekiciliğini azaltmakta ve saklanma mekanları oluşturmaktaydı [11].

Resim 12. Central Park, New York, USA. Alçak bitkilerin uzaklaştırılması ile görüş sahaları açılmıştır [11].

2.3. Park Mobilyalarının Bakımı

Park mobilyaları seçilirken kolay bakım amaçlanmalı, onarım ve yerleştirme için düşük maliyet ve zaman kazancı sağlayacak mobilyalar seçilmelidir.

Park içerisinde yer alan hasarlı ve karalanmış mobilyalarda düzenli bir bakım yapılmalı ve mümkün olduğunca çabuk sürede tamirleri yapılmalıdır. Park mobilyaları için malzeme seçiminde karalamaya karşı yazılmaya dirençli yüzeyler ve kaplamalar kullanılmalıdır.

Resim 13. Üzerinde karalamaların bulunduğu heykelden bir görünüm, Zeytinburnu parkı

Vandalizm vandalizmi getirecektir. Mobilyalar üzerindeki karalamaların hızla uzaklaştırılması, hasarlı ekipmanların değiştirilmesi veya çöplerin uzaklaştırılması vandalizmi engelleyecektir. Vandalizme maruz kalmış alan veya ekipmanların varsa park personeline bildirilmesi gerekir. Hasar gören ekipmanın hemen tamir edilmesi önemli iken, problemin kaynağının bulunması, aynı problemin yeniden gözükmesinin engellenmesi açısından önemlidir [10].

2.4. Çocuk Oyun Alanlarının Bakımı

Çocuk oyun alanlarındaki yetersiz bakım çalışmaları çocukların yaralanmalarına sebep olabilirler. Bu nedenle oyun alanlarında periyodik kontroller yapılmalıdır. Bu kontrollerde hazırlanan kontrol listeleri

kullanılabilir (Tablo 2). Alan içerisindeki bütün ekipmanlar yüzeye sabitlenmeli, metal, ahşap, plastik gibi malzemelerin bakımı yapılmalıdır. Oyun alanlarının günlük, haftalık, aylık bakımları yapılmalıdır. Bütün bu çalışmalara ek olarak da yılda iki kere genel kontrol yapılmalı ve sonuçlar saklanmalıdır [12].

Tablo 2. Oyun alanı kontrolleri [12, s.31]

Yer _____ Kontrolör _____ Tarih _____ Kontrolün tamamlanma tarihi _____	
Evet	Hayır
___ ___	Herhangi bir elemanda veya kısımda, görünür çatlaklar, bükülmeler, eğrilikler, paslanma, kırılma veya aşırı yıpranmalar. Kısım isimleri: _____
___ ___	Açık kancaların, halkaların, bağlantıların vs. deformasyonu. Yer: _____
___ ___	Yıpranmış salıncak askıları, salıncaklar üzerindeki " S kancalar " veya zincirler. Yer: _____
___ ___	Salıncaklardaki kaybolmuş, yıpranmış, çatlamış veya çizilmiş oturma yerleri. Yer: _____
___ ___	Kırılmış destekler / dayanak noktaları. Yer: _____
___ ___	Yüzeyde açığa çıkan beton tabanlar, çatlamlar, gevşemeler. Yer: _____
___ ___	Keskin köşeler veya noktalar. Yer: _____
___ ___	Açığa çıkmış boru uçları, bu uçlar tıkaçlar veya başlıklarla kapatılmalıdır. Yer: _____
___ ___	Çıkıntı yapan civata uçları. Kısım/Yer: _____
___ ___	Gevşek, yıpranmış veya paslanmış civatalar, somunlar ve diğer bağlantılar. Yer: _____
___ ___	Kıymıklanmış ahşap Yer: _____

___ ___	Hareketli kısımlar üzerindeki yağlamanın azlığı Yer: _____
___ ___	Yıpranmış veya gıcirtılı destekler. Yer: _____
___ ___	Kırılmış veya kaybolmuş trabzanlar, basamaklar, oturma yerleri. Yer: _____
___ ___	Yıpranmış veya dağılmış yüzey malzemeleri. Yer: _____
___ ___	Yataydaki direklere sarılmış salıncak zincirleri. Yer: _____
___ ___	Yüzeyi soyulmuş veya çentilmiş boyalar. Yer: _____
___ ___	Oyun alanı içerisinde veya üzerinde kırılmış camlar, çöpler veya yabancı objeler. Yer: _____
___ ___	Kısırtma veya sıkıştırma noktaları (mekanizmalarda, bağlantılarda veya hareket eden elemanlarda görülen). Yer: _____
___ ___	Kökler, kayalar veya diğer çevresel engeller gibi düşme tehlikeleri. Tehlike/Yer: _____
___ ___	Zayıf drenajlı alanlar. Yer: _____
___ ___	Gevşek, bükülmüş tırmanma basamakları. Yer: _____
YORUMLAR: _____ _____	

3. PARK ALANLARININ BAKIMI İLE İLGİLİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI

3.1. Materyal ve metod

Araştırmanın Yöntemi: Park alanlarının bakımları ile ilgili konuları değerlendirebilmek için anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Anket çalışmaları, seçilen üç ayrı parkta kişilerin rastgele seçilmesi yoluyla, birebir görüşülerek yapılmıştır. Her bir örneklem alanda, 200'er

adet olmak üzere, toplam 600 anket yapılmıştır.

Örneklem modeli: Örneklem alanlar olarak Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı seçilmiştir. Parkların örneklem alanlar olarak seçilmesinde, öncelikle İstanbul içerisindeki konumları, daha sonra da hitap ettikleri kullanıcı kesimin sosyo-ekonomik özellikleri bakımından birbirinden farklılıklar göstermesi önemli birer etken olmuştur.

Analiz yöntemi: Park kullanıcıları ile yapılan anket sonuçlarının analizi SPSS paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Genel beğeni ve park alanlarının bakımı arasındaki ilişkinin irdelenmesi için X^2 anlamlılık sınaması yapılmıştır.

Araştırmanın hipotezi: Park alanlarının bakımı kullanıcıların park alanlarıyla ilgili memnuniyet düzeylerini etkileyecektir.

3.2. Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Anket sonuçlarına göre; ankete katılan kullanıcıların %49.2'sinin park alanı ile ilgili memnuniyetlerinin iyi düzeyde, %38.5'inin orta düzeyde, %12.3'ünün de kötü düzeyde olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Kullanıcıların park alanı ile ilgili memnuniyet düzeyleri

Memnuniyet düzeyi	Maçka, Ulus ve Zeytinburnu Parkları	
	Sıklık	Yüzde
Kötü	74	12.3
Orta	231	38.5
İyi	295	49.2
Toplam	600	100

Park alanıyla ilgili bakım çalışmalarının kullanıcılar tarafından nasıl değerlendirildiğine bakıldığında, ankete katılan kullanıcıların %43.7'sinin park alanlarını bakımlı, %41.8'inin bakımsız, %14.5'inin ise ne bakımlı nede bakımsız buldukları belirlenmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Kullanıcıların park alanlarının bakımı ile ilgili düşünceleri

Bakım	Maçka, Ulus ve Zeytinburnu Parkları	
	Sıklık	Yüzde
Bakımsız	251	41.8
Orta	87	14.5
Bakımlı	262	43.7
Toplam	200	100

Resim 14. Düzenli olarak bakımı yapılan çim alanı, Ulus Parkı, İstanbul

Resim 15. Bakımsız durumdaki yapay havuz, Maçka Parkı, İstanbul

Ankete katılan kullanıcıların %44'ü park alanlarında çöp probleminin olduğundan şikayet etmişlerdir (Tablo 5).

Tablo 5. Kullanıcıların park alanlarında gördükleri bakım sorunları

Bakım sorunları	Maçka, Ulus ve Zeytinburnu Parkları	
	Sıklık	Yüzde
Yok	198	33
Tamir gerektiren döşemeler	22	3
Hasarlı yapı ve ekipmanlar	49	8
Çöp	261	44
Köpek pislikleri	19	3
Yeşil alanlar	41	7
Karalamalar	10	2
Toplam	200	100

Resim 16. Bakımsız durumdaki çöp kutusu ve oturma elemanı, Zeytinburnu Parkı, İstanbul.

Kullanıcıların park alanlarının bakımlarıyla ilgili düşünceleri belirlendikten sonra, park alanlarıyla ilgili memnuniyet düzeyleri ile park alanlarını bakımlı bulup bulmamaları arasında bir ilişkinin olup olmadığına bakılmış; memnuniyet düzeyi ve park alanının bakımı arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

X^2 Testi sonucuna göre; $p= 0.000 < 0.000$ olduğundan memnuniyet düzeyi ile kullanıcıların park alanını bakımlı bulup bulmamaları anlamlı bir ilişki vardır. Park alanlarıyla ilgili memnuniyet düzeyi kötü ve orta olanların çoğunluğunun (sırasıyla %93.2 ve %55.4 oranlarında) parkı bakımsız buldukları, memnuniyet düzeyi iyi

olanların çoğunluğunun (%65.4 oranında) parkı bakımlı buldukları belirlenmiştir (Tablo 6).

Tablo 6. Memnuniyet düzeyi ve bakım arasındaki ilişkinin irdelenmesi

Memnuniyet düzeyi	Maçka, Ulus ve Zeytinburnu Parkları					
	Kötü		Orta		İyi	
Bakım	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde
Bakımsız	69	93.2	128	55.4	54	18.3
Orta	0	0	39	16.9	48	16.3
Bakımlı	5	6.8	64	27.7	193	65.4
Toplam	74	100	231	100	295	100

3.SONUÇ

Park alanlarında sürekliliğin sağlanabilmesi için periyodik bakım çalışmalarının uygulanması zorunludur. Park içerisindeki yeşil alanların bakımı, genel bakım çalışmalarının çoğunluğunu oluşturur. Park alanlarında özellikle yeşil alanlarının bakımlarının ihmal edilmesi, yer örtücüler, ağaçlar ve çalılıarın tanınamaz hal almasına, kurumasına sebep olabilir. Düzenli olarak estetik ve fonksiyonel budamalarının yapılması, toprakta zamanla azalan makro ve mikro bitki besin maddelerinin organik ve kimyasal gübre olarak takviye edilmesi, bitkinin ihtiyacı kadar ve düzenli olarak sulanması ve zamanında yapılacak ilaçlamaların sonucunda yoğun kullanıma dayanıklı ve sağlıklı bitkilerden oluşan park çevreleri sağlanabilir.

Yeşil alanların bakımının yanı sıra park genelindeki çöplerin uygun ekipmanlarla, park alanının kullanım yoğunluğu da göz önünde bulundurularak daha sık veya daha seyrek olarak alınmasına dikkat edilmelidir. Yine park alanları içerisindeki yapı ve ekipmanların da düzenli olarak kontrol edilmesi, herhangi bir zarar görmeleri durumunda hızla tamir edilmeleri ve gerekirse yenileriyle değiştirilmeleri önemlidir.

Bu çalışma da; bakım konusunun örneklem alanlar olarak seçilen üç park içerisinde nasıl değerlendirildiğine bakıldığında, ankete katılan kullanıcıların %43.7'sinin park alanlarını bakımlı, %41.8'inin bakımsız, %14.5'inin ise ne bakımlı nede bakımsız buldukları belirlenmiştir. Maçka ve Ulus Parklarındaki kullanıcıların park alanlarının bakımıyla ilgili ciddi sorunları bulunmadığı, buna karşın Zeytinburnu Parkı'ndaki kullanıcıların özellikle çöp konusundan ve hasarlı yapı ve ekipmanlardan şikayetçi oldukları belirlenmiştir.

Park alanının bakımının kullanıcı memnuniyetini nasıl etkilediğine bakıldığında ise, her üç parkta da memnuniyet düzeyi ile kullanıcıların park bakımı ile ilgili memnuniyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre, park alanlarının bakımının kullanıcıların park alanlarıyla ilgili memnuniyetlerini etkilediği belirlenmiştir.

Sonuç olarak; park alanlarının bakımı öncelikle alan üzerinde periyodik kontrollerin yapılması ve eksikliklerin hızla giderilmesi çalışmalarını içerir. Doğru bakım programlarının yapılması ve kalifiye ekiplerin çalıştırılması ile park alanlarının başarısı artırılabilecek, parkı kullanan kullanıcıların park alanlarıyla ilgili memnuniyetleri olumlu yönde etkilenecektir.

KAYNAKLAR

[1] Phillips, Leonard, 2005. Park Maintenance Program, Park Management and Maintenance, <http://lenphillips.tripod.com/index/id3.html>.

[2] Design Standards for Urban Infrastructure, Litter Bins, Street and Park Furniture and Barbeques. <http://www.parksandplaces.act.gov.au/public/streeta ndparkfurnitureandbarbecues.pdf>

[3] Wicksteed Leisure Limited, Litter Bins, http://www.wicksteed.co.uk/product-sections/8_outdoor_furniture/outdoor_furniture/index.html#litter

[4] Barber, Alan, March 2004. A question of quality, *Green Places Journal*, Incorporating Landscape Design, **29**, 28-30.

[5] Clamp, Hugh, 1995. Spon's Landscape Contract Handbook: a guide to good practice and procedures in the management of lump sum landscape contracts, p. 130, E & FN Spon Press, London.

[6] Asensio, Paco, 2002. Garden design, s.142, Loft publications.

[7] Sophia Lai, 2005. Landscape Design @ China, Projects Featuring.

[8] Genel Teknik Şartname, Peyzaj Mimarlığı hizmetleri açık ve yeşil alan düzenlemeleri bitkisel uygulama genel teknik şartnamesi

[9] Wagner, Jed, 1999. Maintenance Checklist for Greenways and Urban Trails, Denver Parks and Recreation Department, <http://www.americantrails.org/resources/greenways/MaintCheck.html>.

[10] Toronto Parks & Recreation, 2005. What role can design play in creating safer parks?, Design & Planning, Urban Parks Online, Project for Public Places, http://www.pps.org/topics/design/toronto_safety_3.

[11] Arnold, Henry, F., 1993. Trees in Urban Design, Second edition, Van Nostrand Reinhold Press, New York, ISBN: 0442008899.

[12] Philips, Leonard E., 1996. Park: Design and Management, s. 31, McGraw-Hill, New York.